

Veselin Vukotić
www.vukotic.net

Upis

Ovogodišnji upis studenata je potvrdio ravnodušnost društva prema kadrovskom osiromašenju Crne Gore, a kroz nedovoljnu brigu o kvalitetu obrazovanja... Kreativnost nije moguća u društvu gdje vlada psihologija mase. Zar je onda čudno da najbolji odlaze iz Crne Gore i ostaju vani?...

U javnosti se stiče utisak da je obrazovanje jedina oblast u kojoj privatna inicijativa nije dobro došla, uprkos sve većem broju studenata na privatnim fakultetima. Zašto je to tako, uprkos činjenici da i Strategija i Zakon o visokom obrazovanju izjednačavaju privatne i državne ustanove? "Argumentacija" da je kvalitet obrazovanja na privatnim fakultetima niži, jednostavno nije tačna. Ako se uporedi brzina zapošljavanja diplomiranih studenata - studenti sa većine privatnih fakulteta se brže zapošljavaju. Isto tako, ocjena međunarodnih organizacija ukazuje da se Bolonjska deklaracija efikasnije sprovodi na privatnim univerzitetima i fakultetima. Ocjene međunarodnih akreditacionih komisija za privatne univerzitete su povoljnije... Ovo ne znači da je stanje na svim privatnim fakultetima bajno i da je stanje loše na svim fakultetima državnog univerziteta. Svaka generalizacija državno-privatno je nedjelotvorna i opasna...

Zašto državno vlasništvo u obrazovanju samo po sebi treba da garantuje kvalitet obrazovanja, a u svim ostalim oblastima ono to ne garantuje? Zašto jedan broj ljudi kaže da nema povjerenja da tako važnu oblast, kakvo je lično obrazovanje i stručno usavršavanje prepusti "privatnicima", a isti ti ljudi idu kod "privatnog" ljekara, zubara,... Plaćaju i daju "privatniku" povjerenje za ono što je čovjeku najbitnije - zdravlje!... Zašto većini kritičara privatnog obrazovanja ne smeta da svoju djecu i najbliže šalje na privatne univerzitete na Zapadu, manje na državne Zapadne univerzitete?

Da li se objašnjenje može tražiti u strahu od promjena? Strahu od promjena u načinu razmišljanja, jer kako kaže Ibn Kaldun, čovjek razmišlja zavisno od toga kako stiče sredstva za život, odnosno u ovom slučaju ko mu plaća studije - država ili on sam! Da li je opasno u Crnoj Gori razvijati duh da **čovjek ne zavisi od države, već od sebe samoga**? Duh kreativnog individualizma! Zar škola i vojska nijesu još od 17-18. vijeka bili institucionalizovani mehanizmi proizvodnje duha zavisnosti od nacionalne države i pokornosti toj državi; stvaranja duha zavisnosti koji štiti društveno-državnu elitu, nezavisno od toga da li su u vlasti ili se bore za vlast, da li su u ovoj ili onoj partiji... Niti jedna elita - koliko god da je međusobno posvađana, neće dozvoliti da je neki novi duh ugrozi. Promjena tog duha je istorijski uvijek bila revolucionarna. Duh većeg dijela naše elite je kolektivistički, duh u kojem je "zadatak" elite da "brine o narodu i štiti opšte interese". Te "opšte interese" opet određuje ona shodno svojim interesima, iako najčešće kroz proces svađa oko vlasti i uticaja. Upravo taj zatvoreni duh i strah od narušavanja ravnoteže je osnovna brana procvatu procesa individualizma, duha preduzetništva, duha kreacije... Sve što dolazi izvan kolektivističkog duha je opasno po taj duh. A taj novi duh upravo dolazi iz percepcije da su **studije privatna investicija**, jer je to **ulaganje u sopstvenu glavu i sopstvene sposobnosti**; od **priznanja da ne postoji kolektivno znanje i**

kolektivni mozak, već samo znanje u glavi pojedinca... Taj koncept se ne dozvoljava, jer bi u tom slučaju država i kvazi država ostajala bez mnogih sfera uticaja koje danas ima. I dalje se insistira na konceptu "školovanja" zavisnika od države! "Dobra" država im obezbijedi besplatno školovanje, besplatne studije, i na kraju ih svojim programima zapošljava i propisuje obavezu da primaju platu - radili, ne radili. Država kao nastavak brižne dadilje iz ranog djetinjstva... Gdje je tu izgradnja ličnosti? Karaktera borca? Čovjeka koji je sposoban da brine o sebi i svojoj porodici? Gdje je tu inicijativa, pojedinac? Kreativnost i poštovanje uspjeha... Zar hiljade mladih u kafićima u prijedpodnevnim satima u radnim danima nijesu proizvod sadašnjeg **koncepta zavisnosti od drugoga** - porodice, države, partije...

Da je naša elita (kreatori javnog mnjenja) zajedno kada osjeti duh koji je ugrožava, upravo pokazuje upis. Država naravno ni ove godine nije bitnije mijenjala koncept socijal-demokratskog obrazovanja - što više upisanih kod države to više zavisnih od države i političkih partija - što je naišlo na oduševljenje "nepartijske" elite iz npr. privatnih medija i NVO... I dalje se najviše upisuje na fakultete čijih su kadrova puni zavodi za zapošljavanje... Ali to je dobro za stvaranje podmlatka i osvježenje duha zavisnosti... Privatni univerziteti su omiljena tema napada "elita" iz privatnih medija... Naravno, shodno njihovoj logici, državne medije (njihovu konkurenciju) treba satanizovati, ali istovremeno državne visokoškolske ustanove dizati u nebo... Principijelno, nema šta! Kada privatno visoko obrazovanje traži da država sprovodi ono što je sama propisala - npr. da finansira studente (kupi uslugu) za profile sa privatnih fakulteta kojih nema na državnom univerzitetu, tada nastaje pobuna privatnih medija o rasipanju novca poreskih obveznika (naravno zaboravljajući da i hiljade roditelja studenata na privatnim fakultetima plaćaju porez) i ugrožavanju budžeta za državno obrazovanje... Kada država, državne institucije i državna preduzeća zakupe marketinški prostor u njihovim privatnim medijima (takođe kupe uslugu), tada to nije rasipanje novca poreskih obveznika, niti ugrožavanje državnih medija... To je normalno! Ne zaboravimo da školovanje na privatnim univerzitetima (školarina za jednu godinu studija) košta skoro koliko i stranica oglasa u prvih 7-8 stranica privatnih novina, koje naravno izlaze svaki dan...

Sve ovo što sam iznio, samo je vrh ledenog brijega. Problem obrazovanja kao da je sveden na odnos državnog i privatnog. A to je pogled na problem iz žablje perspektive... Dajmo malo vizije! Što nas čeka ulaskom u EU?... Da li će oko 2025. godine na važnim mjestima struke i biznisa u Crnoj Gori uopšte biti ljudi iz Crne Gore koji danas stiču obrazovanje na konceptu zavisnosti pojedinca od države? Kako će nova paradigma zasnovana, ne na **homo politicusu** (kao sada), već **homo ludensu** - "čovjek igrač" (Alen Turen, značaj kulture i proizvodnje doživljaja, umjetnost, kreacija, što je korijen individualizma, ne kolektivizma) usloviti velike promjene u načinu obrazovanja? Koliko je današnji sistem obrazovanja u funkciji očuvanja našeg identiteta? Da li se neko pita koliko poreske obveznike i roditelje košta prolaznost studenata na nivou 20-25% upisanih na univerzitate? Sve kompanije sa toliko malim procentom ispravnih gotovih proizvoda nužno propadaju na tržištu... Da li neko razmišlja da istraži koje su i kakve socio-psihološke posljedice tako niske prolaznosti na sistem vrijednosti u društvu? Zašto Evropa insistira na prolaznosti na studijama od 90% i više - što znači posvećenost svakom studentu, više rada sa studentom individualno i u manjim grupama? A da li su moguće manje grupe i mentorski rad tamo gdje se upisuju stotine i stotine studenata? Zašto se obrazovanje, pogotovo nekih masovnih studija ne prepusti tržištu, a istovremeno preko finansiranja od države, a **kroz vaučere** podstiče upis na tehnička i umjetnička zanimanja... Da li roditelji o ovome razmišljaju kada tjeraju djecu da "upišu njihovu prošlost"? I mnogo ozbiljnih pitanja još... Ipak mi se čini da je duh većeg dijela crnogorske elite još nezreo za ovakva pitanja. I to je ono što

će nas mnogo više koštati u budućnosti od nekih tema koje su danas polje dokazivanja pameti i intelektualizma psihologijom mase zaraženih kreatora javnog mnjenja...

Ipak, sve što ide brzo dolazi...